

Bjørn Brænd (sendt inn 31.05.2023)

Statsforvalteren i Innlandet

Sollia 31. mai 2023

Tiltak for å bedre leveforholdene for villreinen i Rondane – Invitasjon til innspill

Kvaliteten av leveområdene for villreinstammen i Rondane har blitt sterkt forringet i løpet av det siste hundreåret. Nå lyser det faretruende rødt lys for villreinområdet som strekker seg fra E6 over Dovre til de fjellnære skogliene sør på Hedmarksvidda, og i praksis mellom fjellbjørkeskogen mot Østerdalen og Gudbrandsdalen, og i de tidligere seterdalene som skjærer seg innover i fjellet. I hovedsak er det en fattig berggrunn og et tilhørende jordsmonn som begrenser verdien av helårsbeitene.

Hovedutfordringen

Det kan neppe herske tvil om at det er menneskelig aktivitet i mange former som har splittet stammen i to eller kanskje tre deler. I tillegg er tidligere frie trekkruiter til andre områder i større eller mindre grad sperret for reinens frie trekk og valg av beiteområde. Det gjelder mot Dovrefjell og kyststrøkene, Sølnekletten og trolig Fampen.

Store trafikkerte veier

E6 over Dovrefjell begrenser tidligere viktige trekk. På noe sikt bør enkelte strekninger legges i tunell, trolig vil det også gjøre veien sikrere som en hovedferdselsåre om vinteren mellom det Nordafjellske og det Sønna fjellske.

Grimsdalsveien skjærer seg gjennom Rondane og har tidvis stor trafikk. Veien bør stenges som bomvei mot betaling, men kunne disponeres i forbindelse med seterdrift som var grunnlaget for at veien ble bygd. Ved å etablere en rutebilordning lar det seg gjøre å gi fotturister en mulighet til å oppleve dalen.

Fv 27 over Ringebu-/Venabygdsfjellet har vært vinteråpen siden midten av 1990-åra. Den er et markert hinder for villreintrekk. Den bør kunne vinterstenges mellom nyttår og pinse.

Lenger sør krysser både Friisveien og Birkebeinerveien villreinens fjell, og bør fortsatt være viinterstengt.

For alle veiene bør det innføres totalforbud mot villcamping og bobilparkering i et belte på én km på begge sider. Det bør også gjelde for mindre seterveier og andre veier i utmarka.

Turisthytter og hyttebygging

De første hyttene for fritidsformål ble gjerne lagt til setertraktene. Der var det best adkomst, de lå fint til og man var sikret mjølk og annen setermat. Men de kom også i de beste beiteområdene. Etter hvert ble store områder, både seternære og i egne områder i fjellbjørkeskogen og dels i snaufjellet, bygd ut med hytter, og for å ha trekkplaster ble naturen, skumulighetene, jakt og fiske brukt som oppnåelige goder.

Nå viser løypekartene at det, særlig på Gudbrandsdalsiden, er et sammenhengende nett av oppkjørte og preparerte skiløyper, til dels også innenfor grensene til Rondane nasjonalpark. Kanskje trengs det en forskrift til friluftsløven for å forby all løypekjøring i snaufjellet, ev. over kote 900 m o h. For at villreinen skal få beiter i det sårbare vinterhalvåret må menneskelig ferdsel begrenses. Reinen

trekker seg unna der folk og hunder ferdes i en avstand på tre kilometer og mer (les Reimers: Hjorteviltet).

Kalvingsområdene bør skjermes spesielt.

Men villreinen er sårbar for uro på beiteene også om sommeren. Da velges beiter i forhold til bl. a. snøsmelting, insektplage, beiteplanter. Dermed må også sommerferdselen styres. Blant annet bør fjellstyrenes åpne fjellbuer stenges og bare brukes i forbindelse med tilsyn av beitedyr, oppsyn i reinsfjellet og i jakten. Reinen er på rødt lys, rype er også en sårbar art som med fordel kan totalfredes i villreinområder, iallfall med hund.

DNTs hytter i Rondane markedsfører fjellturisme og legger til rette for mye ferdsel. DNT står for et stort inngrep i høyfjellet med f. eks. Rondvassbu og Bjørnholla. Hvis de skal opprettholdes bør det kjøres buss inn til og ut fra hyttene. De bør dessuten være vinterstengt, og ev. i trekkperiodene.

Jeg tror dette vil være av de viktigste tiltakene å prioritere.

Med vennlig hilsen

Bjørn Brænd

M 913 45 684